

Nr 41.

Utlåtande med anledning av väckta motioner om åtgärder i syfte att förbättra beståndet av lax i svenska fiskevatten m. m.

I två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 337 av herrar *Mannerskantz* och *Andrén* samt II: 399 av herrar *Håstad* och *Nilsson* i Bästekille, har yrkats att riksdagen ville besluta att hos Kungl. Maj:t hemställa om att fiskeristyrelsen med statens fiskeriförsök måtte erhålla i uppdrag att företaga utredning och avgiva förslag rörande åtgärder i syfte att på längre sikt förbättra beståndet av lax i svenska fiskevatten.

Vidare har i den likaledes till jordbruksutskottet hänvisade motionen II: 219 av herrar *Levin* och *Skoglund* i Umeå yrkats, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om en utredning genom fiskeristyrelsens försorg rörande lämpliga åtgärder till skydd för laxbeståndet i Östersjön.

Beträffande de skäl, som åberopats till stöd för yrkandena, får utskottet hänvisa till framställningen i motionerna.

Över motionerna har *fiskeristyrelsen* avgivit särskilda yttranden.

I utlåtande den 16 februari 1950 med anledning av motionerna I: 337 och II: 399 har fiskeristyrelsen anfört följande.

I motionerna framhålles, att vid havsfisket i Östersjön smålax i icke obetydlig omfattning fångas. Det vore därför önskvärt om ett minimimått av mellan 40 och 55 cm infördes, vilket minimimått borde vara gällande i samtliga östersjöländer.

Styrelsen vill med anledning härav meddela, att i ett flertal av våra östersjölän införts stadgebestämmelser om ett minimimått å lax av 50 cm samt att inom det internationella havsforskningsrådet sedan länge från såväl svensk som dansk sida upprepade försök gjorts att få ett dylikt minimimått infört i samtliga de länder, som gränsa till Östersjön. Dessa ansträngningar ha dock ännu icke krönts med framgång. I vad på styrelsen ankommer skall emellertid intet försummas för åstadkommande av ett dylikt internationellt minimimått.

På sätt i motionerna anföres är det av väsentlig betydelse för laxbeståndets bibehållande, att laxens lekplatser skyddas. Den största faran för dessa lekplatser hotar från de regleringar av älvarna, som företagas för vattenkraftsanläggningar. Tyvärr ha genom dylika regleringar redan en väsentlig del av laxlekplatserna i vårt land lidit en så gott som obotlig skada. Den s. k. vandringsfiskutredningen, som bekostas av vattenfallsstyrelsen och några större privata vattenkraftsintressenter, bedriver emellertid för närvarande omfattande undersökningar rörande åtgärder till motverkande av kraftverksbyggnadernas skadliga inverkan på laxbeståndet. Denna utredning företar i samband härmed även en sådan inventering

av förutsättningarna för förbättring av laxfisket, som i motionerna ifrågasattes.

Enligt motionerna böra slutligen för sådana vattendrag, där detta kan befinnas lämpligt, upprättas och efter samråd med fiskerättsägarna genomföras bruksningsplaner beträffande laxfisket. Dylika åtgärder vore säkerligen lämpliga men stöta nu ofta på stora svårigheter. De förutsätta nämligen en gemensam administration och samordning av hela fisket i varje enskilt flodsystem, vilket under nuvarande förhållanden ofta icke låter sig genomföra. För att på längre sikt underlätta en sådan anordning ha på framställning av styrelsen fiskeriintendentsdistrikten på sötvattnets områden omreglerats, så att vattensystemen nu odelade falla inom ett och samma intendentsdistrikt. Styrelsen vill för sin del i mån av resurser medverka till en vidare utveckling efter de av motionärerna antydda riktlinjerna. I övrigt får styrelsen hänvisa till vad styrelsen anfört i sitt denna dag avgivna yttrande över motionen II: 219.

Över motionen II: 219 har fiskeristyrelsen i utlåtande samma dag anfört följande.

Den mycket kraftiga utvecklingen av laxfisket i Östersjön under de senare åren, varvid mycket stora fångster erhållits, har såsom i motionen framhållits flerstädes uppväckt oro för laxbeståndet därstädes, särskilt som man på de numera använda laxlinorna med tafsar av nylon synes fånga mer smålax än tidigare. I motsats till vad i motionen anföres, är det emellertid säkerligen den rika laxtillgången och ej användningen av dessa med nylon-tafsar försedda linor, som utgör den förnämsta orsaken till laxfiskets starka uppsving. Att laxen i Östersjön varit så talrik under en följd av år beror i sin tur uppenbarligen på att några år i slutet av 1930- och början av 1940-talet livsbetingelserna för laxens rom och yngel varit osedvanligt gynnsamma, möjligen också därpå att laxens naturliga fiender såsom sälar, tumlare m. fl. under dessa år decimerats mera än vanligt. Troligt är, att sedan dessa samverkande gynnsamma faktorer upphört eller minskat i styrka, laxtillgången och därmed även laxfisket åter kommer att sjunka, vilka åtgärder som än vidtagas för att reglera fångsten. Den omständigheten, att mängden av den lax, som uppvandrar i älvarna för att där förrätta sin lek, under dessa år även varit osedvanligt stor, antyder också att trots det intensiva fisket i Östersjön stora mängder av lax undgå att fångas och alltså få tillfälle att leka och förnya beståndet.

Även om alltså fisket troligen icke spelar den roll i laxbeståndets ökning eller minskning, som ofta antages, så är det likväl givet, att man bör eftersträva att fisket bedrivs så rationellt som möjligt. Detta liksom en mängd andra spørsmål rörande laxbeståndet och laxfisket ha också tilldragit sig såväl fiskarens som fiskeribiologernas uppmärksamhet och i vårt land ha en rad undersökningar företagits på detta område. Dessa undersökningar ha också under de senare åren intensifierats. Den s. k. vandringsfiskutredningen bedriver sålunda numera genom en särskilt för ändamålet anställd tjänsteman omfattande undersökningar rörande åtgärder för att motverka skador å laxbeståndet genom kraftverksbyggnader. I samband därmed göras emellertid också undersökningar rörande laxförekomsten i havet och de faktorer, som inverka på densamma. Dessa undersökningar utföras i stor utsträckning i samarbete med styrelsens tjänstemän.

Det internationella havsforskningsrådet, till vilket Sverige är anslutet och som tillsatt en särskild kommitté för frågor rörande laxfisket, har också observerat de senare årens stora laxfiske och den eventuella faran för överfiskning av beståndet samt rekommenderat undersökningar rörande dessa

frågor. De av vandringsfiskutredningen bedrivna undersökningarna kunna också sägas utgöra ett led i dessa av havsforskningsrådet rekommenderade arbeten. Det kan även nämnas, att vissa informella överläggningar ägt rum mellan representanter för fiskare och fiskerimyndigheter i Danmark och Sverige rörande åtgärder till skydd för laxfisket i Östersjön, och det är att förvänta, att dessa överläggningar skola återupptagas i år.

Från styrelsens sida uttrycktes redan år 1948 önskemål om att styrelsen måtte sättas i stånd att i större utsträckning än för närvarande medverka vid ifrågavarande undersökningar. Genom beslut den 14 januari 1949 har Kungl. Maj:t också uppdragit åt styrelsen att planera och, i mån av tillgång på medel, utföra de undersökningar, som kunna erfordras för bedömning av frågan, huruvida det nu pågående laxfisket i Östersjön kan anses medföra risk för en alltför stark beskattning av laxbeståndet. Det uppdrag åt styrelsen, som i motionen föreslås, kan alltså sägas redan ha i viss mån lämnats styrelsen. Då emellertid styrelsen med nuvarande ytterst knappa medelstilldelning och stora personalbrist endast med största svårighet kan fullgöra sina ordinarie uppgifter, är förutsättningen för en utvidgad undersökningsverksamhet på ifrågavarande område att medel och personal i erforderlig utsträckning ställas till styrelsens förfogande.

Utskottet. Av utredningen i ärendet framgår, att Kungl. Maj:t genom beslut den 14 januari 1949 uppdragit åt fiskeristyrelsen med statens fiskeriförsök att planera och, i mån av tillgång på medel, utföra de undersökningar, som kunna erfordras för att bedöma frågan, huruvida det nu pågående laxfisket i Östersjön kan anses medföra risk för en alltför stark beskattning av laxbeståndet. Såsom styrelsen framhållit har alltså det i motionen II: 219 ifrågasatta uppdraget redan i huvudsak lämnats styrelsen. Härtill kommer, att vandringsfiskutredningen och en av det internationella havsforskningsrådet tillsatt kommitté beakta frågan om laxbeståndet i Östersjön ävensom att överläggningar om åtgärder till skydd för laxfisket därstädes ägt rum och komma att fortsättas mellan representanter för fiskare och fiskerimyndigheter i Danmark och Sverige.

Vad beträffar motionerna I: 337 och II: 399 vill utskottet, utöver vad sålunda anförts, hänvisa till att vandringsfiskutredningen bland annat företager en sådan inventering av förutsättningarna för förbättring av laxfisket, som förutsättes i motionerna. Fiskeristyrelsen har vidare framhållit, att den har sin uppmärksamhet riktad på de ifrågakomna förhållandena och kommer att medverka till en lösning av de i motionerna berörda spörsmålen.

Vid nu angivna förhållanden synes någon sådan utredning, som motionärerna avsett icke erforderlig. Utskottet hemställer därför,

att de likalydande motionerna I: 337 och II: 399 samt motionen II: 219 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 11 maj 1950.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Närvarande: se under utlåtandet nr 39.